

CENTRUM BADANIA OPINII SPOŁECZNEJ

SEKRETARIAT 629 - 35 - 69, 628 - 37 - 04
ZESPÓŁ REALIZACJI
BADAŃ 621 - 07 - 57, 628 - 90 - 17
INTERNET: <http://www.cbos.pl>

UL. ŻURAWIA 4A, SKR. PT.24
00 - 503 W A R S Z A W A
TELEFAX 629 - 40 - 89
E-mail: sekretariat@cbos.pl

BS/102/99

NASTROJE SPOŁECZNE PO WIZYCIE PAPIEŻA

KOMUNIKAT Z BADAŃ

WARSZAWA, CZERWIEC '99

PRZEDRUK MATERIAŁÓW CBOS W CAŁOŚCI LUB W CZĘŚCI ORAZ WYKORZYSTANIE DANYCH EMPIRYCZNYCH
JEST DOZWOLONE WYŁĄCZNIE Z PODANIEM ŹRÓDŁA

- ▶ W czerwcu utrzymała się, odnotowana przed miesiącem, tendencja do poprawy nastrojów społecznych. Do poziomu styczniowego powróciły ogólne oceny rozwoju sytuacji w kraju. Przekonanie, że zmierza ona w dobrym kierunku, wyraża 38% badanych, a 46% jest przeciwnego zdania.
- ▶ Wyraźnie lepsze niż w maju są oceny sytuacji w zakładach pracy (wzrost opinii pozytywnych o 8 punktów, spadek negatywnych o 4 punkty). Jedynym sektorem, w którym nie odnotowaliśmy poprawy ocen, jest rolnictwo. Ponad trzy czwarte rolników (76%) nadal krytycznie ocenia sytuację w swoim miejscu pracy, a tylko nieliczni (5%) uznają ją za dobrą. Poprawa, choć mniejsza, widoczna jest także w ocenach sytuacji politycznej, a słabe jej oznaki można dostrzec też w opiniach o sytuacji gospodarczej.
- ▶ Dość wyraźnie poprawiły się ogólne prognozy na najbliższy rok. Liczba osób przewidujących polepszenie sytuacji w Polsce wzrosła od maja o 4 punkty, natomiast aż o 9 punktów zmniejszył się odsetek badanych spodziewających się pogorszenia. Równie dobrego wyniku nie notowaliśmy od listopada '98.

- ▶ Niewielki (nie przekraczający 3-4 punktów) wzrost optymizmu widoczny jest także w prognozach szczegółowych dotyczących sytuacji politycznej, gospodarczej, sytuacji w zakładach pracy, a także poziomu życia respondentów i ich rodzin.

Czerwcowe badanie¹ realizowaliśmy w szczególnej atmosferze - odbywało się ono tuż po zakończeniu wizyty Papieża w Polsce, a częściowo jeszcze w trakcie jej trwania. Emocje związane z tym wydarzeniem, których kulminacja przypadła właśnie - jak się wydaje - pod koniec pielgrzymki, ograniczenie akcji protestacyjnych i wyciszenie sporów politycznych nie pozostały bez wpływu na nastroje społeczne.

W czerwcu utrzymała się, odnotowana już miesiąc wcześniej, tendencja do poprawy nastrojów społecznych. Obecnie ich wskaźniki są, ogólnie rzecz biorąc, zbliżone do poziomu z początku tego roku, a niektóre z nich (np. ogólne prognozy na najbliższe dwanaście miesięcy) powróciły nawet do poziomu notowanego w roku ubiegłym.

OCENY

Poprawiły się ogólne oceny kierunku rozwoju sytuacji w kraju, co wyraża się w 7-punktowym spadku opinii krytycznych i nieco mniejszym (4-punktowym) wzroście opinii pozytywnych. Obecnie 38% badanych wyraża przekonanie, że sytuacja w kraju rozwija się w dobrym kierunku, natomiast 46% jest przeciwnego zdania. Zbliżony wynik uzyskaliśmy w styczniu tego roku.

---

¹ Badanie „Aktualne problemy i wydarzenia” (109) przeprowadzono w dniach 16-22 czerwca '99 na reprezentatywnej próbie losowo-adresowej dorosłych Polaków (N=1099).

Tabela 1

Czy, ogólnie rzecz biorąc, sytuacja w naszym kraju zmierza w dobrym czy też w złym kierunku?	Wskazania respondentów według terminów badań											
	VII	VIII	IX	X	XI	XII	I	II	III	IV	V	VI
	'98						'99					
	w procentach											
W dobrym	40	39	42	45	43	40	38	33	28	29	34	38
W złym	40	43	40	34	39	42	45	54	56	54	53	46
Trudno powiedzieć	20	18	18	21	18	18	18	13	16	17	13	16

W poszczególnych grupach społeczno-demograficznych zmiany ocen w tej dziedzinie są zróżnicowane. Pozytywne opinie o rozwoju sytuacji w kraju wzrosły znacznie wśród osób z wykształceniem wyższym, kadry kierowniczej i inteligencji oraz prywatnych przedsiębiorców (w przypadku kadry kierowniczej i inteligencji nawet o 20 punktów); w grupach najslabszych społecznie - wśród robotników niewykwalifikowanych i rolników - nie można w ogóle mówić o poprawie ocen. Powoduje to, że różnice w postrzeganiu sytuacji w kraju jeszcze się pogłębiły. Pozytywnie ocenia ją obecnie 61% badanych z wykształceniem wyższym i tylko 27% z wykształceniem podstawowym; dwie trzecie przedstawicieli kadry kierowniczej, inteligencji (66%) i niemal tyle samo (64%) osób pracujących na własny rachunek, lecz jedynie 11% rolników i 22% robotników niewykwalifikowanych; ponad połowa (55%) mieszkańców największych miast i tylko 26% mieszkańców wsi. Generalnie, oceny rozwoju sytuacji w kraju są tym lepsze, im wyższy status społeczno-materialny i większa miejscowość, w której mieszka badany.

Opinie w tej kwestii modyfikują deklarowane poglądy polityczne. Wśród ankietowanych o orientacji prawicowej ponad połowa (56%) aprobuje kierunek rozwoju sytuacji w kraju, a więcej niż co czwarty (29%) ocenia go krytycznie. W grupie osób utożsamiających się z lewicą proporcje osób zadowolonych i niezadowolonych są odwrócone (31% opinii pozytywnych, 58% negatywnych).

W elektoratach partyjnych poprawa ocen widoczna jest przede wszystkim wśród potencjalnych wyborców Unii Wolności, a znacznie mniejsza w elektoracie współkoalicjanta. Stąd też - mimo że wśród sympatyków obu ugrupowań dominują oceny pozytywne - obecnie

zadowolenie z rozwoju sytuacji w kraju jest znacznie większe wśród zwolenników UW niż AWS. Wśród sympatyków partii opozycyjnych - SLD i PSL, a także wśród osób o niesprecyzowanych preferencjach partyjnych i nie zamierzających głosować przeważają oceny negatywne. W elektoracie SLD, a także wśród niezdecydowanych, na kogo oddać głos, można nawet mówić o nieznacznym pogorszeniu się ocen.

Tabela 2

Potencjalne elektoraty partii i ugrupowań politycznych	Ocena kierunku rozwoju sytuacji w kraju											
	dobry				zły				Trudno powiedzieć			
	III '99	IV '99	V '99	VI '99	III '99	IV '99	V '99	VI '99	III '99	IV '99	V '99	VI '99
	w procentach											
UW	68	62	73	89	22	22	14	5	10	16	13	6
AWS	63	55	58	61	23	28	30	24	14	17	12	15
SLD	20	17	35	32	74	67	54	56	6	16	11	12
PSL	13	32	22	26	76	58	70	63	11	9	8	11
Niezdecydowani	23	26	29	24	43	54	52	48	34	20	19	28
Nie zamierzający głosować	19	29	23	30	63	54	62	51	18	17	14	19

Odnotaliśmy też poprawę ocen sytuacji politycznej w kraju. Wprawdzie od maja odsetek opinii pozytywnych zwiększył się jedynie w granicach błędu statystycznego (o 2 punkty), jednak wyraźnie (o 6 punktów) ubyło ocen negatywnych. Poprawa postrzegania sytuacji politycznej jest szczególnie widoczna z dłuższej, kilkumiesięcznej perspektywy.

Tabela 3

Jak Pan(i) ogólnie ocenia obecną sytuację polityczną w Polsce? Czy jest ona:	Wskazania respondentów według terminów badań											
	VII	VIII	IX	X	XI	XII	I	II	III	IV	V	VI
	'98						'99					
	w procentach											
- dobra	14	13	14	17	16	14	14	10	10	12	13	15
- ani dobra, ani zła	43	46	46	46	47	45	47	40	41	41	41	45
- zła	30	28	27	24	24	30	26	38	37	37	34	28
Trudno powiedzieć	12	13	13	13	13	11	13	11	12	10	12	12

Opinie o sytuacji politycznej są wyraźnie lepsze wśród zwolenników ugrupowań koalicyjnych niż opozycyjnych. Jednak również wśród nich oceny przeciętne przeważają nad pozytywnymi. Stosunkowo najbardziej krytyczni wobec sytuacji politycznej są potencjalni wyborcy PSL, wśród których największa grupa postrzega ją jako złą.

Tabela 4

Potencjalne elektoraty partii i ugrupowań politycznych	Ocena sytuacji politycznej			
	dobra	ani dobra, ani zła	zła	Trudno powiedzieć
	w procentach			
UW	27	58	14	2
AWS	32	43	17	8
SLD	13	42	39	6
PSL	10	37	44	10
Niezdecydowani	9	43	23	25
Nie zamierzający głosować	9	45	29	16

Niewiele zmieniły się opinie o sytuacji gospodarczej w kraju. Liczba ocen pozytywnych pozostała na poziomie z maja, natomiast o 4 punkty spadł odsetek ocen krytycznych. Nadal opinie negatywne zdecydowanie przeważają nad pozytywnymi.

Tabela 5

Jak Pan(i) ogólnie ocenia obecną sytuację gospodarczą w Polsce? Czy jest ona:	Wskazania respondentów według terminów badań											
	VII	VIII	IX	X	XI	XII	I	II	III	IV	V	VI
	'98						'99					
	w procentach											
- dobra	19	18	19	20	19	17	17	14	10	10	12	12
- ani dobra, ani zła	34	32	38	38	36	36	38	33	32	32	32	35
- zła	39	43	37	36	39	41	39	49	53	54	51	47
Trudno powiedzieć	8	7	6	6	6	5	6	5	5	4	4	6

Wyraźnie polepszyły się oceny sytuacji w zakładach pracy (na poziomie ogólnym 8-punktowy wzrost opinii pozytywnych i 4-punktowy spadek negatywnych). Jedynym sektorem, w którym nie odnotowaliśmy poprawy ocen, jest rolnictwo. Podobnie jak w maju ponad trzy czwarte rolników krytycznie postrzega sytuację w swoim miejscu pracy, a tylko nieliczni uznają ją za dobrą.

Tabela 6

Jak Pan(i) ogólnie ocenia obecną sytuację w Pana(i) zakładzie pracy? Czy jest ona:	Wskazania respondentów według terminów badań											
	VII	VIII	IX	X	XI	XII	I	II	III	IV	V	VI
	'98						'99					
	w procentach											
Respondenci aktywni zawodowo (ogółem)												
N=	567	541	561	569	546	572	619	555	545	581	584	592
- dobra	38	39	35	35	32	34	34	32	29	34	28	36
- ani dobra, ani zła	28	26	28	28	27	24	31	30	30	29	33	29
- zła	32	30	34	35	38	38	33	36	37	36	38	34
Trudno powiedzieć	2	5	3	2	3	4	2	2	3	1	1	1
Pracownicy sfery budżetowej												
- dobra	-	-	-	31	30	29	31	32	30	29	28	39
- ani dobra, ani zła	-	-	-	23	23	27	30	27	30	29	31	23
- zła	-	-	-	42	46	41	32	38	39	40	39	36
Trudno powiedzieć	-	-	-	4	1	3	6	3	1	2	1	2
Pracownicy sektora państwowego, publicznego												
- dobra	-	-	-	32	34	28	28	24	21	38	27	38
- ani dobra, ani zła	-	-	-	31	27	27	38	34	34	22	32	25
- zła	-	-	-	36	36	45	31	42	42	39	42	37
Trudno powiedzieć	-	-	-	1	3	0	4	0	2	1	0	0
Pracujący w spółkach o własności prywatnej i państwowej												
- dobra	-	-	-	36	46	36	44	44	41	46	29	40
- ani dobra, ani zła	-	-	-	32	25	33	25	26	21	26	43	33
- zła	-	-	-	32	27	29	31	27	33	26	26	26
Trudno powiedzieć	-	-	-	0	2	1	0	3	5	1	1	1
Pracujący w sektorze prywatnym poza rolnictwem												
- dobra	-	-	-	54	38	54	47	40	39	38	38	44
- ani dobra, ani zła	-	-	-	30	40	23	32	39	38	36	35	39
- zła	-	-	-	15	22	19	19	20	21	24	25	16
Trudno powiedzieć	-	-	-	1	0	4	2	1	2	1	2	0
Pracujący w indywidualnych gospodarstwach rolnych												
- dobra	-	-	-	-	3	1	3	5	3	3	7	5
- ani dobra, ani zła	-	-	-	-	9	13	26	9	14	28	16	17
- zła	-	-	-	-	86	82	71	82	80	69	77	76
Trudno powiedzieć	-	-	-	-	1	4	0	4	3	0	0	1

Poprawa ocen sytuacji w kraju i zakładach pracy nie pociągnęła za sobą istotnej zmiany opinii o warunkach materialnych własnego gospodarstwa domowego i poziomie życia respondentów i ich rodzin. Oba wskaźniki już trzeci miesiąc utrzymują się na mniej więcej stałym poziomie. Trzeba jednak zaznaczyć, że opinie odnoszące się do poziomu życia są bardziej stabilne w czasie i w ostatnich miesiącach podlegały mniejszym wahaniom niż opinie dotyczące sytuacji w kraju.

Zarówno kondycję materialną swojego gospodarstwa domowego, jak i poziom życia rodziny badani oceniają najczęściej jako średnie (odpowiednio 45% i 51% wskazań). Wśród pozostałych respondentów w odniesieniu do sytuacji materialnej gospodarstwa domowego niezadowolenie (31%) przeważa nad zadowoleniem (24%), natomiast w ocenach jakości życia rodziny jest odwrotnie - opinii pozytywnych (26%) jest nieco więcej niż negatywnych (23%).

Tabela 7

Jak Pan(i) ocenia obecne warunki materialne swojego gospodarstwa domowego? Czy są one:	Wskazania respondentów według terminów badań											
	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	I	III	IV	V	VI
	'98						'99					
	w procentach											
- dobre	26	27	24	26	27	28	26	22	22	25	23	24
- ani dobre, ani złe	47	47	48	44	46	46	46	51	43	45	44	45
- złe	28	26	28	30	26	27	28	28	35	30	33	31

Tabela 8

Czy obecnie Panu(i) i Pana(i) rodzinie żyje się:	Wskazania respondentów według terminów badań												
	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	I	II	III	IV	V	VI
	'98						'99						
	w procentach												
- dobrze	26	28	25	26	27	26	23	22	22	22	26	25	26
- ani dobrze, ani złe	53	51	54	50	53	55	54	55	53	50	51	52	51
- złe	21	21	21	24	20	19	22	23	25	27	23	23	23
Trudno powiedzieć	0	0	0	0	0	0	1	0	0	1	0	0	0

PROGNOZY

Poprawiły się wszystkie wskaźniki dotyczące prognoz na najbliższy rok, najbardziej zaś - ogólne przewidywania rozwoju sytuacji w kraju. W stosunku do maja liczba osób oczekujących polepszenia sytuacji w Polsce w najbliższym czasie wzrosła o 4 punkty, natomiast aż o 9 punktów zmniejszył się odsetek badanych spodziewających się jej pogorszenia. Nadal jednak pesymiści (26%) przeważają nad optymistami (20%). Równie dobrych wskaźników nie notowaliśmy od listopada ubiegłego roku.

Tabela 9

Jak Pan(i) sądzi, czy w ciągu najbliższego roku sytuacja w Polsce poprawi się, pogorszy czy też się nie zmieni?	Wskazania respondentów według terminów badań											
	VII	VIII	IX	X	XI	XII	I	II	III	IV	V	VI
	'98						'99					
	w procentach											
Poprawi się	21	19	19	22	20	17	19	19	15	14	16	20
Nie zmieni się	50	50	48	50	47	45	40	38	41	42	41	45
Pogorszy się	19	21	24	18	24	28	34	34	38	35	35	26
Trudno powiedzieć	9	10	9	10	9	10	7	9	6	9	7	9

Przewaga prognoz pesymistycznych utrzymuje się w zdecydowanej większości grup społeczno-demograficznych i zawodowych. Szczególnie dużo pesymistów notujemy wśród rolników (44%) i robotników niewykwalifikowanych (39%).

Prognozy na najbliższy rok są zróżnicowane ze względu na poglądy polityczne i preferencje partyjne badanych. Wśród osób o orientacji prawicowej oraz zwolenników ugrupowań koalicyjnych nadzieje przeważają nad obawami; odwrotnie jest wśród badanych identyfikujących się z lewicą i sympatyków partii opozycyjnych. W ostatnim miesiącu poprawę prognoz dotyczących ogólnej sytuacji w Polsce odnotowaliśmy we wszystkich elektoratach.

Tabela 10

Potencjalne elektoraty partii i ugrupowań politycznych	Prognoza ogólnej sytuacji w kraju															
	poprawa				bez zmian				pogorszenie				Trudno powiedzieć			
	III	IV	V	VI	III	IV	V	VI	III	IV	V	VI	III	IV	V	VI
	‘99															
	w procentach															
UW	20	28	38	38	44	46	43	52	30	22	16	9	6	5	3	1
AWS	33	31	24	34	40	45	53	45	22	15	17	16	5	9	6	5
PSL	4	9	7	15	36	51	46	44	53	35	45	30	7	5	2	11
SLD	9	7	10	16	37	52	37	43	48	35	45	35	6	5	8	5
Niezdecydowani	17	10	17	21	38	37	36	44	30	38	36	26	15	15	11	8
Nie zamierzający głosować	11	12	12	15	42	36	41	45	40	40	39	28	7	12	8	12

Rozkład odpowiedzi w przewidywaniach dotyczących poszczególnych sfer życia jest podobny jak w prognozach ogólnych - przeważające odsetki badanych nie przewidują zmian, a pozostałe osoby mniej więcej równie często wyrażają nadzieje na poprawę, co obawiają się pogorszenia.

Niewielki (3-punktowy) wzrost optymizmu i taki sam spadek pesymizmu nastąpił w przewidywaniach dotyczących sytuacji politycznej w kraju. Obecnie odsetek osób oczekujących jej poprawy dorównuje liczbie tych, którzy spodziewają się pogorszenia.

Tabela 11

Czy, Pana(i) zdaniem, w ciągu najbliższego roku sytuacja polityczna w Polsce:	Wskazania respondentów według terminów badań											
	VII	VIII	IX	X	XI	XII	I	II	III	IV	V	VI
	‘98						‘99					
	w procentach											
- poprawi się	19	18	19	20	14	16	15	16	14	14	12	15
- nie zmieni się	53	52	50	53	56	55	53	48	51	53	54	56
- pogorszy się	11	14	13	12	13	15	17	20	19	17	18	15
Trudno powiedzieć	18	16	18	15	17	14	14	16	16	16	16	14

W niewielkim stopniu polepszyły się też prognozy sytuacji gospodarczej w Polsce (4-punktowy wzrost liczby optymistów i 3-punktowy spadek pesymistów). Największa grupa badanych nie spodziewa się zmian w tej dziedzinie w ciągu najbliższego roku, a wśród pozostałych osób opinie są niemal równo podzielone.

Tabela 12

Czy, Pana(i) zdaniem, w ciągu najbliższego roku sytuacja gospodarcza w Polsce:	Wskazania respondentów według terminów badań											
	VII	VIII	IX	X	XI	XII	I	II	III	IV	V	VI
	'98						'99					
	w procentach											
– poprawi się	25	24	24	24	21	23	21	21	16	16	17	21
– nie zmieni się	48	46	45	47	47	41	43	41	42	48	46	47
– pogorszy się	13	16	17	17	19	24	25	27	29	25	25	22
Trudno powiedzieć	14	14	13	13	13	11	11	11	13	11	12	11

Niewielką poprawę notujemy również w prognozach osób aktywnych zawodowo dotyczących sytuacji w ich zakładach pracy (na poziomie ogólnym 4-punktowy wzrost opinii pozytywnych i 3-punktowy spadek negatywnych). Najbardziej optymistyczne są przewidywania osób zatrudnionych w sektorze prywatnym (poza rolnictwem) - 28% z nich oczekuje poprawy, 11% obawia się pogorszenia. Swoje perspektywy najgorzej oceniają rolnicy i osoby zatrudnione w rolnictwie - 11% z nich spodziewa się zmian na lepsze, 48% - na gorsze (zob. tab. 14).

Nieznacznie poprawiły się również przewidywania dotyczące poziomu życia respondentów i ich rodzin, nadal jednak pesymiści nieco przeważają nad optymistami.

Tabela 13

Jak Pan(i) sądzi, czy za rok Panu(i) i Pana(i) rodzinnie będzie się żyło:	Wskazania respondentów według terminów badań											
	VII	VIII	IX	X	XI	XII	I	II	III	IV	V	VI
	'98						'99					
	w procentach											
– lepiej	19	19	18	21	19	20	20	19	18	17	17	20
– tak samo	48	50	45	47	49	43	44	48	41	48	46	44
– gorzej	20	19	24	19	20	25	25	22	28	24	25	23
Trudno powiedzieć	13	12	13	13	12	12	11	11	13	12	12	13

Tabela 14

Czy, Pana(i) zdaniem, w ciągu najbliższego roku sytuacja w Pana(i) zakładzie pracy:	Wskazania respondentów według terminów badań											
	VII	VIII	IX	X	XI	XII	I	II	III	IV	V	VI
	'98						'99					
	w procentach											
Respondenci aktywni zawodowo (ogółem)												
N=	570	546	558	578	552	573	623	558	547	591	582	590
- poprawi się	22	24	20	21	18	22	22	20	18	19	19	22
- pozostanie bez zmian	46	44	46	42	46	39	41	46	45	45	43	46
- pogorszy się	19	17	22	22	25	29	25	26	25	26	27	22
Trudno powiedzieć	14	16	12	16	11	11	12	9	12	10	11	10
Pracownicy sfery budżetowej												
- poprawi się	-	-	-	17	14	24	20	15	15	16	17	23
- pozostanie bez zmian	-	-	-	43	54	42	37	46	47	46	49	42
- pogorszy się	-	-	-	22	27	25	27	29	26	31	27	26
Trudno powiedzieć	-	-	-	18	6	9	16	9	12	7	6	10
Pracownicy sektora państwowego, publicznego												
- poprawi się	-	-	-	19	18	10	22	16	18	14	15	25
- pozostanie bez zmian	-	-	-	33	48	34	37	47	36	46	43	38
- pogorszy się	-	-	-	30	23	44	25	26	36	34	31	25
Trudno powiedzieć	-	-	-	18	11	12	16	11	11	6	11	11
Pracujący w spółkach o własności prywatnej i państwowej												
- poprawi się	-	-	-	18	28	22	28	26	17	30	22	16
- pozostanie bez zmian	-	-	-	48	39	33	46	42	47	38	44	50
- pogorszy się	-	-	-	25	15	30	20	24	24	20	25	19
Trudno powiedzieć	-	-	-	9	18	14	6	9	11	12	10	15
Pracujący w sektorze prywatnym poza rolnictwem												
- poprawi się	-	-	-	35	24	33	28	25	23	24	29	28
- pozostanie bez zmian	-	-	-	42	51	45	51	56	52	49	41	56
- pogorszy się	-	-	-	9	16	12	11	13	13	15	19	11
Trudno powiedzieć	-	-	-	14	10	10	10	6	12	11	11	5
Pracujący w indywidualnych gospodarstwach rolnych												
- poprawi się	-	-	-	-	6	6	3	5	9	11	1	11
- pozostanie bez zmian	-	-	-	-	27	33	27	24	43	31	39	33
- pogorszy się	-	-	-	-	57	56	63	64	36	39	41	48
Trudno powiedzieć	-	-	-	-	10	5	7	7	12	18	19	8

Niedawna wizyta Papieża w Polsce nie pozostała bez wpływu na nastroje społeczne. Czerwiec był drugim z kolei miesiącem, w którym odnotowaliśmy ich poprawę. Większość wskaźników dotyczących sytuacji w kraju powróciła do poziomu z początku roku, a ogólne prognozy na najbliższe dwanaście miesięcy są najlepsze od listopada '98. Na tym tle stosunkowo najgorzej przedstawiają się oceny sytuacji gospodarczej w kraju, którą krytycznie postrzega blisko połowa badanych. Dalsze badania wykażą, czy czerwcowa poprawa nastrojów i przewidywań jest trwała, czy też stanowi jedynie krótkotrwałe pokłosie wizyty papieskiej.

Od trzech miesięcy stabilne pozostają oceny poziomu życia respondentów i ich rodzin oraz warunków materialnych gospodarstw domowych. Jednak od końca ubiegłego roku opinie na ten temat podlegały mniejszym zmianom niż oceny i prognozy dotyczące sytuacji w kraju.

Opracowała
Beata ROGUSKA

A N E K S

Tabela 1. Czy, ogólnie rzecz biorąc, sytuacja w naszym kraju zmierza
w dobrym czy też w złym kierunku?

(%)

	W dobrym	W złym	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	38	46	16	1099
Płeć				
Mężczyźni	42	45	13	521
Kobiety	35	46	19	578
Wiek				
18-24 lat	47	38	15	158
25-34	39	39	22	195
35-44	41	45	14	234
45-54	33	52	16	195
55-64	34	51	15	144
65 lat i więcej	33	49	18	173
Miejsce zamieszkania				
Wieś	26	54	20	406
Miasto do 20 tys.	34	50	16	132
20 - 100 tys.	39	45	17	214
101 - 500 tys.	52	33	14	186
501 tys.i więcej mieszk.	55	37	8	161
Wykształcenie				
Podstawowe	27	56	17	308
Zasadnicze zawodowe	34	49	17	291
Średnie	44	39	18	393
Wyższe	61	32	7	101
Grupa społ.-zaw. pracujący				
Kadra kier., inteligencja	66	27	7	86
Prac.umysł.niż.szczębla	42	39	18	118
Pracownicy fiz.- umysł.	40	47	13	72
Robotnicy wykwalifikowani	35	42	23	121
Robotnicy niewykwalifik.	22	57	21	44
Rolnicy	11	71	18	66
Pracujący na własny rach.	64	21	15	56
Bierni zawodowo				
Renciści	28	52	20	131
Emeryci	35	50	15	201
Uczniowie i studenci	56	24	20	49
Bezrobotni	26	60	14	95
Gospodynie domowe i inni	45	44	11	57
Pracuje w:				
sferze budżetowej	50	36	13	116
sekt. państw., publicznym	43	42	15	125
sp. wiaśc. pryw. i państwa	40	38	22	93
sekt. pryw. poza rolnict.	46	36	17	194
prywatnym gosp. rolnym	11	71	18	64
Dochody na jedną osobę				
Do 275 zł	28	61	11	191
276 - 399	26	55	19	122
400 - 549	34	44	22	223
550 - 799	43	44	13	175
Powyżej 799 zł	61	31	9	164
Ocena własnych war. mater.				
Złe	25	59	16	346
Średnie	37	46	17	493
Dobre	58	26	16	260
Udział w prakt. religijnych				
Kilka razy w tygodniu	39	49	12	71
Raz w tygodniu	41	40	19	562
1-2 razy w miesiącu	30	54	16	175
Kilka razy w roku	38	51	12	202
W ogóle nie uczestniczy	36	50	15	90
Poglądy polityczne				
Lewica	31	58	10	280
Centrum	41	42	17	275
Prawica	56	29	14	273
Trudno powiedzieć	24	52	24	270

Tabela 2. Jak Pan(i) ogólnie ocenia obecną sytuację polityczną w Polsce? Czy jest ona:

(%)

	dobra	ani dobra, ani zła	zła	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	15	45	28	12	1099
Płeć					
Mężczyźni	17	45	31	7	521
Kobiety	13	45	26	16	578
Wiek					
18-24 lat	14	54	19	14	158
25-34	16	53	24	7	195
35-44	15	48	26	11	234
45-54	16	39	36	9	195
55-64	16	41	33	9	144
65 lat i więcej	13	33	32	22	173
Miejsce zamieszkania					
Wieś	9	43	31	17	406
Miasto do 20 tys.	13	39	37	11	132
20 - 100 tys.	18	51	23	7	214
101 - 500 tys.	20	51	20	9	186
501 tys.i więcej mieszk.	22	40	30	8	161
Wykształcenie					
Podstawowe	10	38	31	20	308
Zasadnicze zawodowe	15	47	27	10	291
Średnie	17	48	26	8	393
Wyższe	22	47	26	5	101
Grupa społ.-zaw. pracujący					
Kadra kier.,inteligencja	27	47	21	5	86
Prac.umysł.niż.szczebła	12	49	32	7	118
Pracownicy fiz.-umysł.	23	49	18	10	72
Robotnicy wykwalifikowani	17	51	23	9	121
Robotnicy niewykwalifik.	10	56	25	9	44
Rolnicy	7	42	36	15	66
Pracujący na własny rach.	24	45	26	5	56
Bierni zawodowo					
Renciści	9	40	36	15	131
Emeryci	14	35	32	18	201
Uczniowie i studenci	10	54	25	10	49
Bezrobotni	14	41	31	13	95
Gospodynie domowe i inni	19	49	19	13	57
Pracuje w:					
sferze budżetowej	18	49	29	4	116
sekt. państw.,publicznym	19	50	24	7	125
sp. własc. pryw. i państwa	22	53	20	5	93
sekt. pryw. poza rolnict.	16	49	24	11	194
prywatnym gosp. rolnym	7	40	35	19	64
Dochody na jedną osobę					
Do 275 zł	12	39	37	12	191
276 - 399	14	51	28	8	122
400 - 549	10	52	27	12	223
550 - 799	17	40	29	13	175
Powyżej 799 zł	26	44	24	5	164
Ocena własnych war. mater.					
Złe	11	41	34	13	346
Średnie	12	47	28	13	493
Dobre	26	45	21	7	260
Udział w prakt. religijnych					
Kilka razy w tygodniu	15	51	18	16	71
Raz w tygodniu	18	45	27	11	562
1-2 razy w miesiącu	13	50	26	12	175
Kilka razy w roku	10	42	38	11	202
W ogóle nie uczestniczy	15	37	29	19	90
Poglądy polityczne					
Lewica	11	42	40	7	280
Centrum	16	53	22	9	275
Prawica	24	48	22	6	273
Trudno powiedzieć	9	36	29	25	270

Tabela 3. Jak Pan(i) ogólnie ocenia obecną sytuację w Pana(i) zakładzie pracy?
Czy jest ona:

	(%)					
	dobra	ani dobra, ani zła	zła	Trudno powiedzieć		Liczba osób
Ogółem	36	29	34	1		592
Płeć						
Mężczyźni	37	27	35	0		330
Kobiety	34	31	32	3		262
Wiek						
18-24 lat	62	21	15	2		76
25-34	35	36	28	1		149
35-44	32	28	39	1		188
45-54	30	30	38	2		126
55-64	25	23	52	0		44
65 lat i więcej	48	13	26	13		9
Miejsce zamieszkania						
Wieś	32	25	42	1		210
Miasto do 20 tys.	36	27	32	4		76
20 - 100 tys.	40	33	27	1		123
101 - 500 tys.	41	32	27	0		97
501 tys.i więcej mieszk.	33	32	32	2		86
Wykształcenie						
Podstawowe	24	23	50	3		73
Zasadnicze zawodowe	32	34	32	2		177
Średnie	37	30	32	1		259
Wyższe	49	22	29	0		79
Grupa społ.-zaw. pracujący						
Kadra kier.,inteligencja	50	24	27	0		85
Prac.umysł.niż.szczebła	37	28	33	2		117
Pracownicy fiz.-umysł.	46	25	29	1		70
Robotnicy wykwalifikowani	33	41	25	1		121
Robotnicy niewykwalifik.	37	27	36	1		44
Rolnicy	8	19	72	1		64
Pracujący na własny rach.	46	38	16	0		54
Bierni zawodowo						
Renciści	26	6	69	0		10
Emeryci	37	16	36	11		11
Uczniowie i studenci	46	0	54	0		8
Bezrobotni	0	50	32	18		4
Gospodynie domowe i inni	0	0	0	100		1
Pracuje w:						
sferze budżetowej	39	23	36	2		114
sekt. państw.,publicznym	38	25	37	0		124
sp. własc. pryw. i państwa	40	33	26	1		89
sekt. pryw. poza rolnict.	44	39	16	0		181
prywatnym gosp. rolnym	5	17	76	1		62
Dochody na jedną osobę						
Do 275 zł	24	25	50	2		73
276 - 399	28	36	34	2		65
400 - 549	35	32	33	1		123
550 - 799	30	36	31	3		86
Powyżej 799 zł	48	29	23	0		117
Ocena własnych war. mater.						
Złe	17	32	49	3		146
Średnie	32	30	36	2		262
Dobre	56	26	18	0		184
Udział w prakt. religijnych						
Kilka razy w tygodniu	34	26	36	4		18
Raz w tygodniu	36	28	34	2		316
1-2 razy w miesiącu	31	40	27	2		105
Kilka razy w roku	42	18	40	0		117
W ogóle nie uczestniczy	30	38	31	0		37
Poglądy polityczne						
Lewica	37	25	38	1		144
Centrum	37	25	38	0		171
Prawica	41	31	27	1		161
Trudno powiedzieć	27	38	32	3		117

Tabela 4. Jak Pan(i) sądzi, czy w ciągu najbliższego roku sytuacja w Polsce poprawi się, pogorszy czy też się nie zmieni?

(%)

	Poprawi się	Nie zmieni się	Pogorszy się	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	19	45	26	9	1099
Płeć					
Mężczyźni	22	45	25	8	521
Kobiety	17	46	27	9	578
Wiek					
18-24 lat	24	46	19	11	158
25-34	16	55	23	7	195
35-44	19	46	27	7	234
45-54	19	45	29	7	195
55-64	21	42	32	4	144
65 lat i więcej	19	35	29	17	173
Miejsce zamieszkania					
Wieś	17	42	30	11	406
Miasto do 20 tys.	17	41	32	10	132
20 - 100 tys.	20	49	24	7	214
101 - 500 tys.	24	48	21	7	186
501 tys.i więcej mieszk.	21	50	22	6	161
Wykształcenie					
Podstawowe	16	45	26	13	308
Zasadnicze zawodowe	18	43	30	9	291
Średnie	23	47	24	7	393
Wyższe	23	49	26	2	101
Grupa społ.-zaw. pracujący					
Kadra kier.,inteligencja	22	54	22	2	86
Prac.umysł.niż.szczebła	14	49	33	5	118
Pracownicy fiz.-umysł.	30	43	22	5	72
Robotnicy wykwalifikowani	22	46	22	10	121
Robotnicy niewykwalifik.	12	42	39	6	44
Rolnicy	10	39	44	8	66
Pracujący na własny rach.	26	53	20	1	56
Bierni zawodowo					
Renciści	16	44	24	15	131
Emeryci	22	37	30	12	201
Uczniowie i studenci	18	54	14	14	49
Bezrobotni	12	52	24	12	95
Gospodynie domowe i inni	27	42	23	8	57
Pracuje w:					
sferze budżetowej	18	52	29	2	116
sekt. państw.,publicznym	22	40	29	9	125
sp. własc. pryw. i państwa	19	43	30	7	93
sekt. pryw. poza rolnict.	24	52	19	6	194
prywatnym gosp. rolnym	6	42	45	7	64
Dochody na jedną osobę					
Do 275 zł	12	47	31	10	191
276 - 399	22	39	32	7	122
400 - 549	19	43	26	11	223
550 - 799	21	47	26	6	175
Powyżej 799 zł	23	52	22	4	164
Ocena własnych war. mater.					
Źłe	15	43	33	9	346
Średnie	16	45	27	11	493
Dobre	31	49	16	4	260
Udział w prakt. religijnych					
Kilka razy w tygodniu	25	37	26	12	71
Raz w tygodniu	21	46	24	8	562
1-2 razy w miesiącu	18	43	29	10	175
Kilka razy w roku	15	49	27	9	202
W ogóle nie uczestniczy	18	43	33	5	90
Poglądy polityczne					
Lewica	13	48	35	4	280
Centrum	22	46	26	6	275
Prawica	29	47	16	7	273
Trudno powiedzieć	15	39	29	17	270

Tabela 5. Czy, Pana(i) zdaniem, w ciągu najbliższego roku sytuacja gospodarcza w Polsce:

	(%)				
	poprawi się	pozostanie bez zmian	pogorszy się	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	21	47	22	11	1098
Płeć					
Mężczyźni	24	46	22	8	521
Kobiety	18	47	22	13	577
Wiek					
18-24 lat	26	49	17	8	158
25-34	22	55	16	7	195
35-44	21	49	20	10	234
45-54	20	51	23	6	195
55-64	21	37	30	12	144
65 lat i więcej	16	36	26	22	172
Miejsce zamieszkania					
Wieś	17	43	26	14	406
Miasto do 20 tys.	17	47	22	14	132
20 - 100 tys.	23	55	15	8	214
101 - 500 tys.	26	46	19	9	186
501 tys.i więcej mieszk.	24	46	24	5	160
Wykształcenie					
Podstawowe	14	43	23	20	308
Zasadnicze zawodowe	20	47	24	9	291
Średnie	25	49	19	7	392
Wyższe	28	45	22	5	101
Grupa społ.-zaw. pracujący					
Kadra kier.,inteligencja	24	56	17	3	86
Prac.umysł.niż.szczebła	20	53	23	3	118
Pracownicy fiz.-umysł.	24	54	15	6	72
Robotnicy wykwalifikowani	21	50	18	11	121
Robotnicy niewykwalifik.	10	52	16	22	44
Rolnicy	12	44	34	9	66
Pracujący na własny rach.	36	49	13	2	56
Bierni zawodowo					
Renciści	12	41	28	19	130
Emeryci	19	39	26	16	201
Uczniowie i studenci	39	38	10	13	49
Bezrobotni	15	53	21	11	95
Gospodynie domowe i inni	30	35	28	7	57
Pracuje w:					
sferze budżetowej	23	51	22	4	116
sekt. państw.,publicznym	24	52	13	11	125
sp. własc. pryw. i państwa	18	51	23	8	93
sekt. pryw. poza rolnict.	26	52	15	7	194
prywatnym gosp. rolnym	13	41	35	12	64
Dochody na jedną osobę					
Do 275 zł	17	40	35	9	191
276 - 399	19	52	19	10	122
400 - 549	23	43	22	12	222
550 - 799	18	54	16	12	175
Powyżej 799 zł	29	45	20	6	164
Ocena własnych war. mater.					
Źłe	12	46	30	11	345
Średnie	18	48	21	13	493
Dobre	36	45	12	6	260
Udział w prakt. religijnych					
Kilka razy w tygodniu	24	45	14	17	71
Raz w tygodniu	24	47	22	7	561
1-2 razy w miesiącu	16	46	25	13	175
Kilka razy w roku	16	50	20	14	202
W ogóle nie uczestniczy	20	40	25	14	90
Poglądy polityczne					
Lewica	12	49	30	9	280
Centrum	24	48	23	5	275
Prawica	35	46	13	6	272
Trudno powiedzieć	13	42	22	23	270